

תוכנית סחל"ב – מתווה הפעלה חדש החל מתשפ"ה

א. רקע:

תוכנית סחל"ב עומדת בעת הזאת בפני צומת דרכים המחייבת ומזמנת חשיבה על שינויים ועל כיווני התחדשות.

צומת דרכים זאת נובעת משתי סיבות:

1. לאור ההצלחה של הטמעת חשיבה מסדר גבוה בלמידה ובהערכה בסחל"ב, אנחנו נמצאים בתהליך מתמשך של יישום תהליכים אלה בתוכנית הלימודים הכללית בהיסטוריה ובשאלון הבגרות "הרגיל", באמצעות הפיכתו לשאלון המבוסס על ספר לימוד פתוח. לפיכך, ראוי להמשיך לקדם את תוכנית סחל"ב ליעדים חדשים, ולחפש כיווני למידה והערכה חדשים, במסגרת התוכנית, אשר יוכלו בהמשך להיות מוטמעים גם הם בכלל המערכת.

2. בחודשים האחרונים הועלתה בקשה מצד מורים המלמדים בתוכנית לגוון את דרכי ההערכה גם בנושאים המוערכים כעת במסגרת בחינת הבגרות החיצונית (ציונות ובונים מדינה). בקשה זו עומדת גם בהלימה לכוונתנו, כמובילי התוכנית, לעודד למידה והערכה מבוססות מקום, תוך כדי יצירת ידע על ידי התלמידים בעצמם. דרכי למידה והערכה אלה מתאימות מאד ללמידת נושאי הציונות ובונים מדינה.

ב. עקרונות המתווה החדש:

1. **תחולה:** המתווה החדש להפעלת תוכנית סחל"ב יחל בשכבת תלמידי כיתה י' בשנה"ל תשפ"ה.

2. **למידה:** תנאי בסיסי להפעלת התוכנית ימשיך להיות הוראת היסטוריה **במשך ארבעה סמסטרים לפחות**, והקצאת 6 ש"ש לפחות להוראת היסטוריה בחט"ע. כמו כן נדרש להקפיד על הוראת לפחות 70% מתוכנית הלימודים של המשרד בתחום הדעת היסטוריה בחט"ב, רצוי באמצעות תוכנית **ניצני סחלב**.

הנושאים הנלמדים בחט"ע במסגרת תוכנית סחל"ב:

- הלאומיות בעמים.
- הציונות – ראשית הדרך.
- טוטליטריות, מלחמת העולם השנייה והשואה.
- בונים מדינה במזרח התיכון.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף מורשת, חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

3. **הערכה:** ציון התלמידים יורכב משני חלקים: 60% הערכה בית ספרית, 40% בחינת בגרות חיצונית המבוססת על חומר פתוח (חלק זה יכול גם את 30% הציון השנתי) לרשות בתי הספר תעמודנה שתי אפשרויות ביניהן יבחרו:

אפשרות א':

הערכה בית ספרית בנושאים לאומיות בעמים, טוטליטריות, מלחמה"ע ה-2 ושואה. (60%).

בחינת בגרות חיצונית עם חומר פתוח בנושאי הציונות - ראשית הדרך ובונים מדינה. (40%).

אפשרות ב':

הערכה בית ספרית בנושאים לאומיות בעמים, ציונות ראשית הדרך ובונים מדינה. (60%).

בחינת בגרות חיצונית עם חומר פתוח בנושא טוטליטריות, מלחמה"ע ה-2 ושואה. (40%).

הנחיות לגבי המועד האחרון לבחירה ואופן הדיווח עליה יימסרו מדי שנה על ידי צוות המדריכים של התוכנית.

אירועי הערכה במסגרת ההערכה הבית ספרית: בכל אחת משתי האפשרויות תבוסס ההערכה הבית ספרית על ארבעה אירועי הערכה. אירועים אלה יביאו לביטוי מיטבי את השילוב בין ידע היסטורי לבין מיומנויות חשיבה היסטוריות המודגשות בתוכנית סח"ב.

במטרה לקדם דרכי למידה והערכה חדשניות נעודד אירועי הערכה שיתבססו על למידה מבוססת מקום בשילוב תהליכי יצירת ידע על ידי התלמידים. המורים בתוכנית יעברו תהליכי פיתוח מקצועי שיכוונו ליישום אירועי הערכה כאלה. הציון המשוקלל בחלק של ההערכה הבית ספרית (סמל שאלון 022273) ידווח לאגף הבחינות בהתאם להנחיות ולנהלים מטעמו לדיווח ציונים. פריסת אירועי ההערכה:

אפשרות א':

אירוע 1 בלאומיות בעמים – 10%.

אירוע 2 בטוטי' ושואה – 20%.

אירוע 3 בטוטי' ושואה – 30%.

אירוע 4 בטוטי' ושואה – 40%.

אחד מאירועי ההערכה בטוטי' ושואה יהיה באמצעות מבחן עם חומר פתוח. על פי הנחיית מדריך/כת בית הספר, באחד מאירועי ההערכה בטוטי' ושואה תבוצע בקרה של הפיקוח. הבקרה תכלול אישור של מטלת ההערכה ובקרה מדגמית על הערכת המורים את התוצרים.

אפשרות ב':

אירוע 1 בציונות-ראשית הדרך – 15%.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף מורשת, חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

אירוע 2 בציונות-ראשית הדרך – 20%.

אירוע 3 בבונים מדינה – 30%.

אירוע 4 בבונים מדינה - 35%.

אחד מאירועי ההערכה בבונים מדינה יהיה באמצעות מבחן עם חומר פתוח.
על פי הנחיית מדריך/כת בית הספר, באחד מאירועי ההערכה בבונים מדינה תבוצע בקרה של הפיקוח. הבקרה תכלול אישור של מטלת ההערכה ובקרה מדגמית על הערכת המורים את התוצרי

4. **בחינת הבגרות החיצונית (סמל שאלון 022271)**

הבחינה תמשיך להתקיים במועד קיץ בלבד.
החל ממועד קיץ תשפ"ו יהיה מבנה השאלון כדלהלן:
השאלון יכלול שני חלקים – חלק א' יכלול פרק ראשון בנושא ציונות-ראשית הדרך, ופרק שני בנושא בונים מדינה במזרח התיכון.
חלק ב' יכלול פרק ראשון בנושא טוטליטריות, גרמניה הנאצית בשנים 1933 – 1939, ופרק שני בנושא מלחמת העולם השנייה והשואה בשנים 1939 – 1945.
תלמיד שלמד על פי אפשרות א' כמפורט לעיל יבחר בחלק א', תלמיד שלמד על פי אפשרות ב' כמפורט לעיל יבחר בחלק ב'.

כללי המענה:

הפרק הראשון בכל חלק יכלול שתי שאלות, הפרק השני בכל חלק יכלול ארבע שאלות, מתוכן שאלה אחת בנושא שלא נלמד.
התלמיד יענה על שאלה אחת מפרק א', שאלה אחת מפרק ב' ועוד שאלה אחת לבחירתו מאחד מהפרקים א' או ב'. (סה"כ בחירה של 3 שאלות מתוך 6).
החומר המחייב ללמידה לקראת ההיבחנות החיצונית יפורסם מדי שנה באשנ"ב ייחודי לתוכנית סח"ב. כדי לאפשר למידה מיטבית בהתאם לעקרונות סח"ב, ייעשה צמצום מוגבל של החומר בחלק של המאבק להקמת המדינה, ובמקומו יידרש ללמד את שתי המלחמות – מלחמת ששת הימים ומלחמת יום כיפור.

בהצלחה לכולנו

גלעד מניב, מדריך ארצי להוראת היסטוריה ומוביל מסלול סח"ב
וצוות ההדרכה